

Já ti miluju

Placka

Bodyguardi mlčky sledovali televizi. Pil jsem ve společnosti lidí, kteří byli důvěrně obeznámeni se stavem zločinnosti ve městě. Přes své intelektuálské vzezření jsem schopen přepít i ty nejodolnější chlapy a tři čtyři flašky vodky za večer na mě žádný zvláštní dojem nedělají, možná až na mírné svrbění kůže na břicho po ránu. Takle má výlučná vlastnost mě nejednou dostala z nesnází, ale někdy vedla k nepředvídatelným následkům, což se ostatně stalo i oné noci.

Člověk obdařený mocí vyzařuje jakýsi nadpřirozený svit. Jeho působivá tvář je poznamenána záblesky táhlé extáze. A v tomhle sále bylo panstva, až oči přecházely. Zpité vedení silových struktur, vicepremiéři, strůjci i bořitelé demokracie, státníci, nejvyšší blbečkové, revanšisté a všichni ti další kremelští krasavci jen hučeli.

„Já mám lepší placku než ty!“ ozývaly se hlasy.

Každý z nich snil o služebním odznaku.

„Ta tvoje placka – to žádná placka nejní!“

„Já jednou dostal čtyři placky během měsíce.“

„Jo? A kdy to bylo?“

„To já mám platinovou,“ poznamenal kdosi.

Všichni zmlkli. A já se zeptal:

„Jakou placku to máte na mysli?“

Div se nezačali válet smíchy.

„Počkej, to chceš říct, že žádnou placku nemáš?“

„No nemám, placku nemám!“ rozzlobil jsem se.

Bylo už k ránu a jim se najednou všem chtělo vzlétnout do vesmíru. *Lette, holubi!* – napadl mě titul slavné sovětské písně. Mně to nabídli taky, jako případnému kronikáři, a vyslechl jsem i další, neméně vábné nabídky. Skončilo to tím, že jeden, řekl bych nejinteligentnější z nich, a dokonce s jistou představou o literatuře, se mnou zapředl debatu o skrytých stránkách našeho života.

„Čet jsem tě, ale nelíbíš se mi,“ řekl s běžnou předjitřní otevřeností a s kravatou, která se pod límečkem bělostné vládní košile svezla ke straně. „Něco ti řeknu: tohle je zakletá země.“

Chápavě jsem zasupěl.

„Kam se na tohle hrabe nějakéj bermudskej trojúhelník. U nás na žádný reformy nakonec nedojde,“ ujistil mě nejvyšší reformátor.

Mlčel jsem a věřil mu na slovo.

„Už mě napadlo, že je třeba najít nějakou sjednocující ideu. Zatím se ale našly jen ideje rozdělující.“ Rozhlédl se po stranách. S obavou si vzpomněl na *dědka*.

„Tak najděte něco lepšího,“ poradil jsem.

„To jsem na mysl neměl,“ zašklebil se reformátor a užuž se chystal odejít nepochopen, ale místo toho zvolal:

„Pavle Pavlyči!“

Přistoupil k nám jakýsi opilý Pavel Pavlyč. Jasný představitel silových struktur. Se spodní čelistí ze všech těch trpkých úvah nápadně pokleslou. V civilu.

„Řekni mu to vo *dědkovi*. Von tomu nevěří.“

Představitel polekaně pohlédl na šéfa.

„Jen pokračuj, když užs to nakous,“ pobídl ho tvrdě reformátor.

„Říkáme tomu mobilní černá díra,“ ošil se představitel silových struktur. „Neboli vír. Stručně řečeno ptakostín.“

„Podle zákona mizení energie,“ dovysvětlil reformátor.

Řečičky o všelijakých pekelných silách vždy nadšeně vítám, ale nesmí to být s ožralou vrchností.

„To jsou metafory, že?“ snažil jsem se pomoci.
„Sejdi se s ním,“ navrhl mi reformátor.
„S kým?“
„S dědkem. Tady Pavel Pavlyč to zařídí.“
„Je to zlý,“ zakřenil se Pavel Pavlyč a ukázal zkažené zuby,
promíchané se zlatými. „Horší už to bejt nemůže.“
„Já pro vládu nepracuju,“ upozornil jsem smířlivě.
„Ber to jako osobní prosbu,“ uzavřel to reformátor.

Přízrak ruského prasete

To tak někdy sedíte na balkoně, pijete čaj a debatujete s kamarády, je vám hezky příjemně u srdce a nic nenaznačuje, že se blíží pohroma – jenže pak se vám najednou udělá černo před očima, příroda celá pohasne, zvednou se vražedné smršťe, ozve se dusot, a během jediné vteřiny je vše smeteno, vše je rázem zkrvaveno. A najednou nemáte ani čaj, ani sny, ani kamarády. Na čaj se stojí v kilometrových frontách, balkon spadl a přátelé se z děsivosti života posrali.

A vy si uprostřed vši té velkoleposti pomyslíte:

Děkuju ti, bože, žes mě takto poučil, děkuju, žes mě vystavil zkouškám!

Nepřítel lidu

Ráno jsem se probudil, jako by do mě někdo drcnul, a to se zcela jasným pocitem: Jsem nepřítel lidu! Lustr se u stropu podezřele pohupoval. Asi jsem to s tím pitím zase přehnal, napadlo mě. Jak jsem byl rozrušený ze setkání s představiteli moci. To se jen tak tváříme, že si z moci nic neděláme. Celý poplašený jsem vyskočil z postele, vrhl se k zrcadlu na skříni a propleskal si v pomačkaném obličejí obě tváře. Ze zrcadla na mě chmurně pohlédla nemytá tlama nepřítele lidu.

Tak to je konec, pomyslel jsem si. Naprostej konec – anebo bezhlavě vpřed!

Mám-li se přiznat, zavilým národovcem jsem nikdy nebyl a nad svou příslušností k našemu lidu jsem nikdy nadšeně neklal. Spíš si vybavuju okamžiky, kdy jsem ten lid nedůvěřivě očichával, ba kdy se mi z něj až zvedal žaludek. S tím jsem si ale uměl poradit a žil jsem dál jako ostatní – s tupou nadějí v cosi.

Jenže teď bylo najednou všechno jinak. Znovu jsem si lehl, ze vši té skleslosti usnul, spal jsem dlouho a beze snů a probudil se až v poledne – zase jako nepřítel lidu. Nikoli ovšem v tom smyslu, jak to brali naši *dědové* – jako nějaká zatracená „kontra“. Nebo že by mě někdo pomluvil? V nevinné oběti jsem nikdy nevěřil: člověk je věčně s něčím nespokojený, což se hned projeví. Celou svou bytostí jsem však cítil, že jsem za toho nepřitele lidu nebyl prohlášen, ale prohlásil se za něj sám.

Co je tohle za stav? Popsat ho opravdu dopodrobna bych si rozhodně netroufl. Zatím to do mě sotva před okamžikem vstoupilo a celého mě to naplnilo. Ten stav se ale nedá zaplavit žhoucí nenávisť, kdy se nám chce rvát a vše zavrhnout. Šílenství je celkem běžné vyznání citu. A muka svědomí – to je vůbec čistá *love story*. Kdežto tohle mi připadalo spíš jako po bouři. Záclonami laskavě ševalil podzimní větřík. Sílícím chladem pocitů prostoupilo stále jasnější *opovržení*. Zážitek to byl neuspěchaný a mdlý.

Chtěl jsem to zažehnat sportem a lhotejností. Sedl jsem do auta a odjel na Vrabčí hory, abych si tam odběhal svých čtyřicet minut. Klusal jsem a hlavou mi táhlo: Smiř se s tím. Smiř se – jen se podívej na ty trsy jeřabin. Podívej se na tu řeku, na vlečné čluny, na tribuny i na zvonici – a smiř se s tím. Pachem potu mě zaplavili postarší důstojníci, kteří tu skládali rutinní testy fyzické výkonnosti; tak si zacpi nos a smiř se s tím. Když jsme probíhali jejich cílem, vrhla se ke mně nějaká jejich štábní krysa a křičela:

„Už zase jsi poslední!“

„Co poslední, se mnou je to horší!“ odpověděl jsem plukovníkovi a zastavil.

Jsem nepřítel lidu. Není to pocit zrovna příjemný, a pyšnit se není čím. Vnitřním obsahem *opovržení* asi nebude nadutost,

ale beznadějí. Když jsem o tom tak přemýšlel, dospěl jsem k závěru, že k něčemu takovému vlastně nemám ani čistě informační důvod. Rusové ani včera, ani minulý týden neudělali nic mimořádného. Nevypluli na Auroře doprostřed řeky (přestože s nimi čerti šli), a nemluvnátka taky nemordovali (přestože klidně mohli). Žili jako doposud, pili pivo, jenže já se nemohl smířit už ani s tímhle.

Což rozhodně neznamenalo, že bych zaplanul neláskou ke konkrétním lidem: třeba k rezervovanému strejdovi Serjožovi z Pitěru, jehož jsem už dávno neviděl a obávám, se, že bych ho nepoznal; nebo k Zoje Jefimovně, které se celý život líbily Majakovského verše; nebo k mým sestřenkám Strelce a Bělce, které žily každá v jiném městě a pořídily si děti, jež jsem v životě neviděl; ani k obrovitě zchudlé účetní tetě Slavě, která mi tu a tam zavolá a prokouřeným hlasem mě prosí, abych ji nechal pohřbít na svůj účet. Tolstoj zase dál zůstává autorem *Vojny a míru*. Pilíře Ruska v každém případě zpočátku dál stály na svých místech.

Zásadní proměnou prošlo jen jedno osobní zájmeno, zoufale omleté slůvko – ovšem „my“ je takový Mikuláš II. ruského slovníku. Rozhodně by nebylo správné si myslet, že naše „my“ je složenina z nějakých plnovýznamových „já“. Ruské „já“ jako základní stavební prvek není životaschopné a vyskytuje se výhradně ve velkorodinné molekule. Z čehož plyne, že idea slova „my“ se neformuje z jednotlivých „já“, naopak – „my“ je manifestační a mluvotvorné. „My“ pak jako drobné brambůrky plodí zmetkovitá „já“. Všechny síly ruského pravopisu jsou na straně „my“, a i když budeme do dalšího rozvoje „já“ vkládat sebevíc literární trýzně, nevyplatí se to, protože tu není dostatečná gramatická výbava. Stačí pro příklad poukázat na podvědomé Platonovovo uvažování v intencích „my“ a vzdorné Nabokovovo v intencích „já“ – a hned vidíme, jak různá jsou to východiska. Na „my“ můžeme štěkat jako Zamjatin, můžeme se mu pochichtávat jako Oleša, a přece mu zůstane ta jeho samoděržavná vlastnost, vyjádřitelná slovem „národ“.